

Nicolas Poussin, The Empire of Flora, 1631.

ĮVADAS

2021 m. gruodžio 22 d. Europos Komisija (EK) pavišino Direktyvos pasiūlymą, kuriuo siekiama įvesti tarptautinį minimalų pelno mokestį. Šis Direktyvos pasiūlymas remiasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) susitarimu¹, prie kurio prisijungė absoliuti dauguma pasaulio šalių, tame tarpe ir visos Europos Sąjungos (ES) narės, išskyrus Kiprą². EBPO teigia, kad susitarimu siekia atliepti skaitmenizuotos ekonomikos keliamus iššūkius mokesčių

sistemai ir padėti valstybėms atsisakyti žalingų mokestinių lengvatų.

Naujos tarptautinės pelno mokesčio taisyklės palies dalį Lietuvoje veikiančių įmonių, tačiau neužkirs kelio įgyvendinti Vyriausybės programoje numatyto tikslo pereiti prie augimui palankios mokesčių sistemos. Su tam tikrais papildymais, galima ir toliau keisti pelno mokesčio modelį. Pagrindinis ekonominis augimą lemiantis veiksnys yra investicijos, tad valstybė ir toliau turėtų kurti joms palankią aplinką. Svarbus geros mokesčių sistemos

¹ EBPO, Statement on a Two-Pillar Solution to Address the Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, 2021.

² European Commission (2021), Questions and Answers on Minimum corporate taxation https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_21_6967

principas yra neutralumas – palanki teisinė bazė turi būti sukurta įvairioms investicijoms ir neiškreipiant konkurencijos sąlygų.

Šiame darbe yra apžvelgiami pelno mokesčio modeliai, kuriuos Lietuva gali įgyvendinti ir

įsigaliojus EK Direktyvai, siekdama, kad investicijoms būtų sudarytos palankios sąlygos, o mokesčio mechanizmas būtų kuo aiškesnis ir neutralus.

1. EBPO SUSITARIMAS IR EK SIŪLYMAI

1.1. EBPO susitarimas – savanoriškas

2013 m. EBPO pradėjo projektą, skirtą pažaboti stambių tarptautinių bendrovių mokesčių vengimą. EBPO teigia, kad tarptautinės stambios įmonės sumoka per mažai mokesčių, pelnus perkeldamos į jurisdikcijas, kuriose apmokestinimas menkas ir vykdoma mažai realios ekonominės veiklos³. Teigiama, kad tai iškreipia konkurenciją, nes tarptautiniu mastu veikiančios korporacijos įgauna pranašumą prieš vietinėje rinkoje veikiančias įmones.

2021 m. EBPO pasiekė tarptautinį susitarimą, kuriame teigiama, kad tarptautinis reguliavimas neatitinka skaitmenizuotos ekonomikos realijų, kai pelnas gali būti uždirbamas virtualioje erdvėje ir paprastai perkeliamas ten, kur apmokestinimas mažesnis. Viena iš susitarimo dalių yra tarptautinis minimalus pelno mokestis, skirtas užtikrinti, kad stambios tarptautinės įmonės, kurių apyvarta viršija 750 mln. eurų, sumokėtų bent 15 proc. efektyvų pelno mokesčio tarifą. Tikslas siekiama ne įpareigojant nustatyti nominalų tarifą, o papildomai apmokestinant kriterijus atitinkančias įmones tada, kai jų

efektyvus (faktiškai sumokėtas) tarifas nesiekia 15 proc.⁴ Teigiama, kad taip siekiama užkirsti kelią agresyviai mokesčių planavimui – naudojimuisi įvairiais tarptautinio reguliavimo skirtumais ir spragomis, siekiant sumokėti kuo mažiau.

Susitarime rašoma, kad naujų mokestinių taisyklių įgyvendinimas yra savanoriškas. Susidarius kritinei masei šalių, įgyvendinusių taisyklės, tikimasi, kad tarptautinės įmonės sumokės bent 15 proc. efektyvų pelno mokesčio tarifą. Mokestis bus sumokėtas į įmonės kapitalo kilmės šalies biudžetą, arba, į šalies, kurioje įmonė veikia, biudžetą, jeigu toje šalyje taikomas papildomas vietinis pelno mokestis (*angl.* domestic top-up tax).

1.2. EK įtraukia ir vietinėje rinkoje veikiančias įmones

EK siekia viena pirmųjų įgyvendinti tarptautinį susitarimą ir 2021 m. pabaigoje paviešino Direktyvos siūlymą, kuris išlaiko EBPO tikslus ir įgyvendinimo principus, tačiau į taisyklių taikymo apimtį įtraukia ir vietinėje rinkoje veikiančias stambias įmonių grupes⁵. Teigiama, kad taip EBPO susitarimas pritaikomas prie ES teisės, kuri draudžia

³ EBPO, Addressing the Tax Challenges of the Digital Economy, Action 1 - 2015 Final Report, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, 2015. <<https://doi.org/10.1787/9789264241046-en>>

⁴ EBPO, Tax Challenges Arising from the Digitalisation of the Economy – Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two), 2021. <[\[from-the-digitalisation-of-the-economy-global-anti-base-erosion-model-rules-pillar-two.htm\]\(https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-arising-from-the-digitalisation-of-the-economy-global-anti-base-erosion-model-rules-pillar-two.htm\)>](https://www.oecd.org/tax/beps/tax-challenges-arising-</p></div><div data-bbox=)

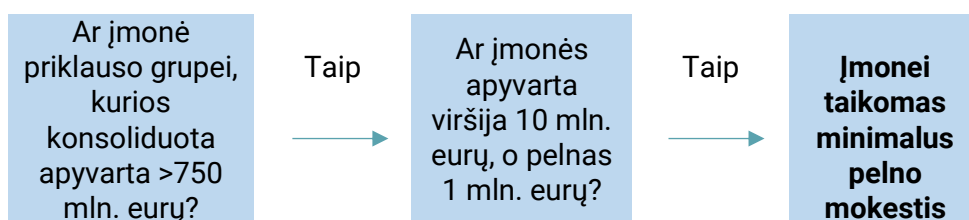
⁵ EK, Proposal for a COUNCIL DIRECTIVE on ensuring a global minimum level of taxation for multinational groups in the Union, 2021. <https://ec.europa.eu/taxation_customs/system/files/2021-12/COM_2021_823_1_EN_ACT_part1_v11.pdf>

diskriminuoti įmones pagal tai, ar jos veikia vietinėje, ar ir tarptautinėje rinkoje. Kitas esminis skirtumas – naujų taisyklių įgyvendinimas ES valstybėms narėms pagal Direktyvos nuostatas tampa nebe savanoriškas, o privalomas.

Jeigu įmonė, veikianti ES narėje, priklauso įmonių grupei, kurios konsoliduota apyvarta

viršija 750 mln. eurų, o pati įmonė uždirba bent 1 mln. eurų pelno ir 10 mln. eurų pajamų, jai bus privalomai taikomas minimalaus pelno mokesčio reikalavimas. Lietuvoje 2020 m. buvo 654 įmonės, kurių apyvarta buvo virš 10 mln. eurų, o pelnas virš 1 mln. eurų⁶. Tos iš jų, kurios priklauso įmonių grupei, turinčiai bent 750 mln. eurų apyvartos, turės sumokėti bent 15 proc. pelno mokesčio.

Pav. Nr. 1. Minimalaus pelno mokesčio taikymo kriterijai

Duomenų šaltinis – Europos Komisija, 2022.

2. POKYČIŲ KELIAMI IŠŠŪKIAI

Nominalūs pelno mokesčio tarifai ES svyruoja nuo 9 proc. Vengrijoje iki 30 proc. Vokietijoje, o vidurkis 2021 m. buvo 20,71 proc.⁷ Mokesčio modeliai skiriasi – šalys taiko įvairias lengvatas, o Latvija, Lenkija ir Estija yra įsivedusios paskirstytojo pelno mokesčio modelį. Dėl šių ypatybių, net jei šalies nominalus tarifas yra 15 proc. ar daugiau, efektyvus tarifas, skaičiuojamas naudojantis bendromis pelno apskaičiavimo taisyklėmis, gali nesiekti minimalaus reikalavimo. Susiklosčius tokiai situacijai, EK Direktyva reikalauja papildomai apmokestinti įmonę, kad jos efektyvus tarifas siektų 15 proc.

Derantis dėl EBPO tarptautinio susitarimo turinio, šalims, jau įsivedusioms paskirstytojo

pelno mokesčio modelį, buvo sutarta taikyti švelnesnį reikalavimą. Stambios įmonės, veikiančios Estijoje, Latvijoje ir Lenkijoje, galės atidėti pelno mokesčio mokėjimą, tačiau privalės jį sumokėti bent kartą per keturis metus. Šalyse, kurios iki 2021 m. liepos 1 d. nebuvo įsivedusios tokio pelno mokesčio modelio, prievolė sumokėti bent 15 proc. pelno mokestį bus kasmet. Kad galėtų sekti, kiek mokesčių turi sumokėti papildomai, Direktyvos paveiktos įmonės turės perskaičiuoti apmokestinamąjį pelną pagal „International Financial Reporting Standard“ taisyklės, o Estijoje, Latvijoje ir Lenkijoje veikiančios įmonės privalės sumokėti papildomą mokestį bent kartą per ketverius

⁶ VMI, Daugiausiai pelno mokesčio sumokantys mokesčių mokėtojai, 2020 m. <<https://www.vmi.lt/evmi/documents/20142/754308/TOP500>

_PM_duomenys_2020_metai.xlsx/22554d7e-8240-9acc-047f-c099fe257bca?t=1611845688384>
⁷ KPMG, “Corporate tax rates table”, 2022. <home.kmpg>

metus, galimai formuojant atidėjinius, skirtus vykdyti pelno mokesčio prievolę ateityje.

Šalims, taikančioms tradicinį pelno mokesčio modelį taip pat kyla papildomų iššūkių, nes bus apribota galimybė taikyti lengvatas ir specialias sąnaudų pripažinimo taisykles įmonėms, kurioms taikomas minimalus pelno mokestis. Tiek pagreitintas nusidėvėjimas ar amortizacija, tiek tam tikrų sąnaudų atskaitymas kelis kartus (pavyzdžiui, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės veiklos lengvata) ar bet koks kitas mokestinės bazės

mažinimas gali iššaukti pareigą sumokėti papildomą pelno mokestį. Paprastai tariant, esant skirtumams tarp vietinės ir tarptautinės pelno mokesčio bazės apskaičiavimo sistemos, stambioms įmonėms bus užkrauta administracinė našta vykdyti dvi paralelines apmokestinamojo pelno apskaitas.

Apibendrinant, kyla iššūkis pelno mokesčio sistemos paprastumui ir efektyvumui, tad yra poreikis svarstyti būdus, kaip suderinti naujas tarptautines taisykles ir Lietuvos interesus geriausiu būdu.

3. KOKIU KELIU GALI ŽENGTI LIETUVA?

Išanalizavus galimas tarptautinio pelno mokesčio įgyvendinimo būdus, galima daryti išvadą, kad didžiosios dalies Lietuvoje veikiančių įmonių naujas reguliavimas nepalies dėl nustatytų apyvartos ir pelno kriterijų. Didesnes, kriterijus atitinkančias įmones naujos taisyklės paveiks bet kuriuo

atveju, kadangi Lietuvoje egzistuoja įvairių lengvatų ir sąnaudų pripažinimo tvarkos ypatumų. Atsiradus daugiau aiškumo, kaip keisis tarptautinis reguliavimas, Lietuva gali grįžti prie pelno mokesčio ateities mūsų šalyje svarstymo. Pasirinkimų turime ne vieną.

Lentelė Nr. 2. Investicijoms palankūs pelno mokesčio modeliai

	Didina konkurencingumą	Vienodai palankus visoms įmonėms ir investicijoms	Sumažina poreikį skolintis	Mažina paskatas slėpti pajamas ir didinti sąnaudas
Paskirstytojo pelno mokesčio modelis	Taip	Taip	Taip	Taip
0 proc. tarifas reinvestuojamam pelnui	Taip	Taip, jei reinvesticijos sąvoka pakankamai plati	Taip, jei neapmokestinamas ir rezervų kaupimas	Ne

3.1. Paskirstytojo pelno mokesčio modelis

Šis modelis apmokestina tik tą pelną, kuris įmonės yra paskirstomas – kai mokami

dividendai, atsilyginama darbuotojams natūra, apmokamos reprezentacinės išlaidos ir pan. Į įmonės rezervas kaupiamas ar į ūkinę veiklą reinvestuojamas pelnas yra neapmokestinamas. Dėl šių ypatybių nelieka

poreikio taikyti įprastą sąnaudų pripažinimo tvarką, nes nereikia skaičiuoti apmokestinamojo pelno.

Paskirstytojo pelno mokesčio modelį galima įgyvendinti trimis būdais:

1. Įvesti jį visoms įmonėms, o toms įmonėms, kurioms pagal naują ES Direktyvą ir EBPO susitarimą bus taikomas 15 proc. efektyvaus pelno mokesčio tarifo reikalavimas, taikyti papildomą vietinį pelno mokestį (angl. domestic top-up tax). Tokiu būdu susidaręs skirtumas būtų sumokamas Lietuvoje, o ne įmonės kapitalo kilmės šalyje.
2. Įvesti paskirstytojo pelno mokesčio modelį tik toms įmonėms, kurioms nebus taikomas tarptautinis minimalus pelno mokestis.
3. Įvesti paskirstytojo pelno mokesčio modelį toms įmonėms, kurioms nebus taikomas tarptautinis minimalus pelno mokestis, o likusioms – leisti pasirinkti naują modelį arba likti prie senojo (panašus įmonių pasirinkimu grįstas modelis įgyvendintas Lenkijoje).

Paskirstytojo pelno mokesčio modelio privalumų aptarimas:

- **Efektyviai skatina investicijas ir nediskriminuoja įmonių pagal veiklos pobūdį, dydį ar investicijų rūšį.** Poreikis atitikti gausų skaičių kriterijų tam, kad įmonė galėtų pasinaudoti investicinio projekto lengvata sunkiausiai užgula mažas įmones, turinčias kuklius administracinius išteklius. Tai iliustruoja faktas, kad dabartine investicijų lengvata plačiausiai naudojasi stambūs ūkio subjektai⁸. Labiausiai dėl to nukenčia įmonės, viršijančios 300 tūkst. eurų apyvartos ribą, nes jos netenka galimybės mokėti lengvatinio 5 proc. pelno mokesčio tarifo, tačiau vis dar yra sąlyginai mažos, kad turėtų išteklių įvykdyti biurokracinius reikalavimus ir galėtų naudotis lengvatomis.
- **Sumažina poreikį skolintis, nes įmonės daugiau investuoja iš nuosavų lėšų ir turi galimybę sukaupti neapmokestinamus rezervus.** Galimybė įmonėms sukaupti didesnius rezervus lemia didesnę įmonių atsparumą krizėms ir mažina skolinimosi, o taip pat ir viešojo sektoriaus paramos poreikį. Rezervai dažnai reikalingi ir projektams, finansuojamiems ES.
- **Gali prisidėti prie šešėlio mažinimo ir riboti vartojimą per įmones.** Paskirstytojo pelno mokesčio modelis panaikina būtinybę apskaičiuoti apmokestinamąjį pelną, nes pelno mokestis yra taikomas tik tada, kai vyksta pelno paskirstymas. Tai reiškia, kad nebelieka prasmės slėpti pajamų ir dirbtinai didinti sąnaudų, nes apmokestinamas ne pats pelnas, o tik paskirstyta jo dalis. Paskirstyto pelno mokesčio modelis keičia tradicinę sąnaudų pripažinimo tvarką,

8 Finansų Ministerija, Mokestinių lengvatų peržiūros darbo grupės susitikimas, 2021-04-14

<<https://fb.watch/aCeVBAW7DN/>>

mokestinio nusidėvėjimo skaičiavimus ir t.t., paprasta ir skaidria sistema: įmonės apmokestina „prie šaltinio“ visas išmokas, atitinkančias asmeninio vartojimo pobūdį, tačiau nebeveda įprastos mokestinės apskaitos. Išnyksta tokia sąvoka kaip „apmokestinamasis pelnas“, kuris neretai skiriasi nuo tikro įmonės pelno: esant naujam modeliui, yra tik finansinė apskaita pagrįstas ir realiais šaltiniais padengtas „skirstomas pelnas“.

Kontrargumentų aptarimas:

- **Galimai mažesnės biudžeto pajamos.** Finansų ministerijos teigimu, įvedus paskirstytojo pelno mokesčio modelį, pirmaisiais metais biudžeto pajamos dėl šio sprendimo sumažėtų 400 mln. eurų⁹. 2020 m. iš viso buvo sumokėta beveik 780 mln. eurų pelno mokesčio, 44 proc. šios sumos sumokėjo šimtas didžiausių pelną gavusių bendrovių. Žinant, kad įsigaliojus ES Direktyvai, didelė dalis šių didžiųjų įmonių privalės kasmet sumokėti bent 15 proc. efektyvų pelno mokesčio tarifą, t. y. didesnį, nei dalis įmonių sumoka dabar, momentinis biudžeto pajamų netekimas, įvedus paskirstytojo pelno mokesčio modelį, bus mažesnis.
- **Galimai padidėsiantis efektyvus pelno mokesčio tarifas.** Finansų ministerija teigė, jog efektyvus pelno mokesčio tarifas Estijoje ir Latvijoje yra didesnis¹⁰. Tačiau Estijoje ir Latvijoje nėra taikoma dvigubo pelno apmokestinimo praktika. Žiūrint iš fizinio asmens, investavusio į įmonę, perspektyvos, Lietuvoje mokama du kartus: 15 proc. pelno mokestis ir 15 procentų pajamų mokestis

dividendams. Estijoje ir Latvijoje dividendai (ir kitos pelno skirstymo rūšys) apmokestinami vieną kartą 20 proc. tarifu.

- **Neliks mokestinių paskatų, skirtų pramonės struktūros gerinimui.** Toks teiginys implikuoja, kad dabartinė investicinių lengvatų sistema skatina aukštesnių technologijų naudojimą. Deja, šios lengvatos nėra plačiai naudojamos, be to, jos nepadedą įmonėms kaupti rezervų, reikalingų toms aukštosioms technologijoms įsigyti. Dabartinės lengvatos kreipia rinką didžiųjų žaidėjų naudai, nes būtent jie tomis lengvatomis yra pajėgūs naudotis. Veikiant paskirstytojo pelno mokesčio modeliui, įmonės gali visai neskirstyti pelno ir visą jį kaupti rezervams, reikalingiems įsigyti naujas technologijas, įrangą ir t.t.. Taip bus išvengiama biurokratinio proceso: nebereikės gauti Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūros išvadų ir vėliau sekančių Valstybinės mokesčių inspekcijos tikrinimų – ar lengvatos taikymas atitinka visus lengvatos taikymui numatytus reikalavimus.

3.2. 0 proc. tarifas reinvestuojamam pelnui

Nulinio pelno mokesčio tarifo reinvesticijoms modelis iš esmės būtų toks pat kaip dabar galiojantis, bet skaičiuotų mokestį nuo mažesnės bazės. Galiotų ta pati sąnaudų pripažinimo tvarka, tik būtų papildomai atskaitoma reinvesticijų vertė. Tam reikės apibrėžti reinvesticijų sąvoką – kad pelno mokestis būtų kuo horizontalesnis ir efektyvesnis, į reinvesticijas sąvoką turėtų būti įtraukta visa materialaus ir nematerialaus

⁹ Ten pat

¹⁰ Ten pat

ilgalaikio turto rušių įvairovė. Kitu atveju, pavyzdžiui, taikant nulinį tarifą tik materialiam turtui, būtų diskriminuojamos tos pramonės sritys, kurių plėtrai investicijos į materialųjį turtą nėra tokios svarbios. Būtina teisiniu būdu užkirsti galimybę, kad ateityje reinvesticijų sąvokos apibrėžimas teiktų privilegijas tam tikroms politikų pasirinktoms investicijų rūšims, o kitas diskriminuotų. Tam, kad įmonės galėtų sukaupti uždirbtą pelną didesnėms investicijoms, tikslinga prie kiekvienų metų investicijų pridėti ir nepaskirstyto pelno rezervą, naudotiną investicijoms ateinančiais mokesčiais laikotarpiams.

Tokį modelį galima taikyti trimis būdais:

1. Neapmokestinti reinvestuojamo pelno ir kaupiamų rezervų visoms įmonėms, o toms, kurioms galios minimalaus pelno mokesčio reikalavimas, taikyti papildomą vietinį pelno mokestį (angl. domestic top-up tax)
2. Neapmokestinti reinvestuojamo pelno ir kaupiamų rezervų tik toms įmonėms, kurioms pagal ES Direktyvą netaikomas minimalus pelno mokestis.
3. Neapmokestinti reinvestuojamo pelno ir kaupiamų rezervų tik toms įmonėms, kurioms pagal ES Direktyvą bus netaikomas minimalus pelno mokestis, o kitoms įmonėms leisti pasirinkti pelno mokesčio modelį. Pasirinkusiems nulinio tarifo modelį įmonėms būtų taikomas papildomas vietinis pelno mokestis (angl. domestic top-up tax)

Privalumų aptarimas:

- **Atitinka Vyriausybės programoje numatytus tikslus kurti augimui palankią aplinką ir gerinti konkurencingumą regione.** Toks pelno modelis apmokestina tik neūkinei

veiklai skirtą pelną, o investicijos yra neapmokestinamos. Reinvestuojamo pelno neapmokestina ir Latvija, Lenkija ir Estija, tad Lietuva, norėdama būti konkurencinga, reinvestuojamo pelno taip pat turėtų neapmokestinti.

- **Efektyviai skatina investicijas.** Poreikis investicijoms atitikti gausų skaičių kriterijų sunkiausiai užgula mažas įmones, turinčias kuklius administracinius išteklius. Tai iliustruoja faktas, kad dabartinėmis lengvatomis plačiausiai naudojasi stambios įmonės. Labiausiai dėl to nukenčia įmonės, viršijančios 300 tūkst. apyvartos ribą, nes jos netenka galimybės mokėti lengvatinį 5 proc. pelno mokesčio tarifą, tačiau vis dar yra sąlyginai mažos, kad turėtų išteklių naudotis lengvatomis. Reinvesticijos sąvoką apibrėžus plačiai ir joms netaikant pelno mokesčio, sistema būtų paprastesnė ir labiau prieinama visoms įmonėms, ne tik didžiosioms.

Kontrargumentų aptarimas:

- **Galimai mažesnės biudžeto pajamos.** Mažesnė apmokestinamo pelno bazė reikštų mažesnes momentines įplaukas į biudžetą iš pelno mokesčio, bet didesnės investicijos padidintų įplaukas per darbo vietų kūrimą, aukštesnę sukurtą vertę, bendrą ūkio augimą. Stambios įmonės vis tiek turės sumokėti 15 proc. efektyvų pelno mokestį, t.y. didesnį, nei kai kurios įmonės moka dabar, tad biudžeto netekimai gali būti amortizuoti.
- **Neliks mokesčių paskatų, skirtų pramonės struktūros gerinimui.** Toks teiginys implikuoja, kad dabartinė investicinių lengvatų sistema skatina aukštesniųjų technologijų naudojimą. Deja, šios lengvatos nėra plačiai naudojamos ir nesuteikia papildomos

paskatos mažoms ir vidutinėms įmonėms investuoti, nes lengvatos tokioms įmonėms sunkiai prieinamos.

- **Galimybė siaurinti reinvesticijos sąvoką, keisti tarifą.** Galiojant tokiam

modeliui, keičiantis šalies politinei situacijai nebūtų užkirstas kelias siaurinti reinvesticijos sąvoką arba keisti mokesčio tarifą, siekiant padidinti biudžeto pajamas trumpuoju laikotarpiu.

4. Kaip Lietuva gali prisitaikyti prie tarptautinių pokyčių?

ES Direktyvoje yra numatyta priemonė sumažinti naujų taisyklių našumą toms ekonomikos šakoms, kurios, EBPO teigimu, turi mažesnę pelno mokesčio vengimo riziką. Tokiomis yra laikomos įmonės, kurių veiklai reikalingas materialus turtas ir materialinė veikla toje jurisdikcijoje.

Jei įmonės, kuriai bus taikomi Direktyvos keliama reikalavimai, sumokėtas mokestis yra mažesnis nei minimalus nustatytas lygis, jai bus taikomas papildomas pelno mokestis (angl. top-up tax). Jis gali būti mokamas arba įmonės motininės bendrovės šalyje, arba šalyje, kurioje pelnas buvo uždirbtas. Antruoju atveju, šis mokestis tampa papildomu vietiniu pelno mokesčiu (angl. domestic top-up tax).

Jis bus apskaičiuojamas taip:

Pelnas: 1000 eurų

Sumokėti mokesčiai: 110 eurų

Efektyvus tarifas: 110/1000 = 11 proc.

Papildomo pelno mokesčio tarifas:

15 proc. – 11 proc. = 4 proc.

Papildomo pelno mokesčio bazė bus mažesnė – ją galima mažinti 8 proc. įmonei priklausančio ilgalaikio materialaus turto verte ir 10 proc. darbo užmokesčio fondo verte. Per dešimt metų, leidžiami atskaitymai sumažės iki 5 proc. Kuo didesnė įmonės turimo

materialiojo turto vertė ir darbo užmokesčio sąnaudos, tuo didesni yra išskaičiavimai.

*Pelnas, atėmus papildomus išskaičiavimus:
500 eurų*

*Papildomas pelno mokestis:
500 * 4 proc. = 20 eurų*

Tai reiškia, kad *de facto* įmonės ir toliau galės sumokėti mažiau nei 15 proc., o kuo daugiau ilgalaikio materialaus turto įmonė turi, kuo didesnis jos darbo užmokesčio fondas, tuo mažiau pelno mokesčio ji potencialiai galės sumokėti.

Lietuva prie naujų taisyklių gali prisitaikyti dviem būdais:

1. Įsivesti papildomą vietinį pelno mokestį. Jis užtikrintų, kad dėl Direktyvos reikalavimų, Lietuvoje veikiančios įmonės mokėtų „top-up“ mokestį Lietuvoje, o ne užsienyje. Šis būdas leistų paskirstytojo pelno mokesčio modelį arba 0 proc. tarifą reinvesticijoms taikyti ir toms įmonėms, kurioms galios minimalaus pelno mokesčio reikalavimas.
2. Neįsivesti papildomo vietinio pelno mokesčio. Tai reikštų, kad dėl Direktyvos reikalavimų, Lietuvoje veikiančios įmonės mokėtų „top-up“ mokestį užsienyje, kapitalo kilmės šalyje.

IŠVADOS

Tarptautiniai susitarimai, įvedantys minimalų tarptautinį pelno mokestį, palieka galimybę Lietuvai įgyvendinti investicijoms palankų pelno mokesčio modelį.

Vyriausybės programoje iškeltą tikslą – kurti augimui palankią mokesčių sistemą – labiausiai atitinka paskirstytojo pelno mokesčio modelis. Tokį modelį yra įsivedusios kaimyninės Europos šalys, gaunančios ženkliai didesnes valstybės biudžeto pajamas nuo BVP nei Lietuva. Tam poveikį gali turėti faktas, kad paskirstytojo pelno mokesčio modelis sumažina paskatas slėpti pajamas ir dirbtinai didinti sąnaudas, nes nėra poreikio skaičiuoti apmokestinamąjį pelną.

Gera mokesčių sistema yra neutrali ir efektyvi. Pelno mokesčio atveju šie principai gali būti įgyvendinti tik tokiu atveju, jei visoms įmonėms, nepriklausomai nuo veiklos rūšies, dydžio ir investicijų tipo, yra sudaryta vienodai palanki teisinė bazė. Įsigaliojus naujoms tarptautinėms taisyklėms, Direktyvos kriterijus atitinkančios įmonės turės skaičiuoti efektyvų pelno mokesčio tarifą nepriklausomai nuo to, koks bus Lietuvos pelno mokesčio modelis. Taigi, net ir galutinai nepriėmus Direktyvos, Lietuva gali svarstyti ir įtvirtinti pelno mokesčio modelį, atitinkantį ir tarptautinius susitarimus, ir jos konkurencinius interesus.